

Hygieenikkoeläinlääkärin viran perustaminen

4129/01.01.00.00/2023

Kaupunginhallitus 20.02.2023 § 48

Valmistelija: ympäristöjohtaja Hannu Friman, puh. 020 615 7900, hannu.friman(at)kouvola.fi

Elintarvikesektori on vahvassa kasvussa ollen Kouvolan toiseksi merkittävin teollisuudenala liikevaihdoltaan paperiteollisuuden jälkeen. Kymenlaaksosta löytyy merkittävää elintarvikkeiden jalostusta, ja alalla on edellytyksiä kasvaa edelleen. Kouvola on maatilojen määrältään Suomen suurin ja Kymenlaakso on vahvaa luomuviljan tuotantoaluetta. Elintarviketoimiala on lainsäädännöllisesti tarkasti säädeltyä ja edellyttää viranomaisvalvontaa. Kouvolan kaupungin tulee pystyä tarjoamaan riittävät viranomaispalvelut yritysten toiminnan tukemiseksi ja lakisääteisen valvonnan toteutumiseksi.

Elintarvikehuoneistot jaetaan hyväksytyihin ja rekisteröityihin elintarvikehuoneistoihin. Hyväksytyjä elintarvikehuoneistoja ovat eläinperäisiä elintarvikkeita käsittelevät elintarvikehuoneistot, joiden toiminnan aloittaminen edellyttää valvojan viranomaisen hyväksymispäätöstä. Perinteisesti Suomessa hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valvonnasta ovat vastanneet hygieenikkoeläinlääkärit. Kouvolassakin on aiemmin ollut hygieenikkoeläinlääkärin virka, joka muutettiin vuonna 2011 ympäristöterveyspäällikön viraksi, johon sisällytettiin hygieenikkoeläinlääkärin tehtävät. Etelä-Kymenlaakson valvontayksiköistä puuttuu tällä hetkellä elintarvikevalvontaa tekevä virkaeläinlääkäri. Koko Kymenlaaksossa hygieenikkoeläinlääkärin tehtäviä on laskennallisesti yhteensä yhden henkilötyövuoden verran. Vertailuna Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella (Siun Sote) toimii hygieenikkoeläinlääkäri. Muista Kouvolan vertailukaupungeista Lappeenrannalla ja Porilla on hygieenikkoeläinlääkärin virka.

Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valvonta vaatii perehtyneisyyttä ja jatkuvaa kouluttautumista. Nykyisin ympäristöterveyspäälliköllä ei jää muista, jatkuvasti lisääntyvistä tehtävistä riittävästi aikaa valvontaan. Tämänhetkiselä tehtävänkuvalla ympäristöterveyspäälliköllä ei jää riittävästi aikaa myöskään yksikön toiminnan kehittämiseen, henkilöstöjohtamiseen ja läsnäoloon esimiehenä. Ympäristöterveyspäällikön työajasta on arvioitu kuluvan elintarvikevalvontaan n. 0,4 htv.

Kouvolassa toimii myös suuria elintarvikealan yrityksiä kuten Fazer, ja valvojan tulee olla hyvin perillä esimerkiksi vientivaatimuksista, jotta elintarvikkeiden vienti sujuu mahdollisimman jouhevasti. Hyvin toimivat

yhteydet valvovaan viranomaiseen ja asiantuntevan avun saanti aina tarvittaessa on tärkeää yritystoiminnan kannalta.

Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valvonnan lisäksi hygieenikkoeläinlääkärin työtehtäviin kuuluisi eläinperäisen alkutuotannon valvontaa, kuten tiloilla tehtävät maitohygieniatarkastukset. Maitotilojen valvontaa suorittavan tulee lainsäädännön mukaan olla virkaeläinlääkäri. Tällä hetkellä maitohygieniatarkastuksia tekee kaupungineläinlääkäri (praktikko), jolle kaupunki maksaa tästä työstä tehtäväkohtaisen palkan lisäksi erilliskorvausta (50 €/h). Käytännössä maitohygieniatarkastusten vuosittainen toteuma on viime vuosina jäänyt matalaksi ja tämänhetkisen praktikkoeläinlääkäripulan vuoksi kaupungineläinlääkärin työpanos olisi perusteltua vapauttaa maitohygieniatarkastuksista muihin tehtäviin. Muita hygieenikkoeläinlääkärin työtehtäviä olisivat mm. muiden suurten elintarvikealan yritysten valvonta, muu eläinperäisen elintarviketuotannon valvonta, alan toimijoiden neuvonta, päävastuu vientitodistuksista ja sisämarkkinatuonnin valvonnasta, elintarvikehuoneistojen hyväksymis- ja muutospäätösten tekeminen sekä tarvittaessa myös pakkotoimien valmistelu.

Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarinen selvitystyöryhmä on esittänyt, että 1.1.2026 lähtien ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirtyisivät kunnilta hyvinvointialueille. Näin ollen Kouvolan ympäristöterveydenhuollosta tulisi osa Kymenlaakson hyvinvointialueen ympäristöterveydenhuoltoa. Päätöstä asiasta ei kuitenkaan ole vielä tehty. Kymenlaaksossa toimii tällä hetkellä Kouvolan valvontayksikön lisäksi Kotkan ja Pyhtään muodostama yhteistoiminta-alue (järjestäjäkuntana Kotka) sekä Haminan, Virolahden ja Miehikkälän muodostama yhteistoiminta-alue (järjestäjäkuntana Hamina).

Kotkan ja Haminan valvontayksiköiden kanssa on maaliskuussa 2022 aloitettu keskustelu koko Kymenlaakson alueella toimivan hygieenikkoeläinlääkärin viran perustamisesta osana yksiköiden välisen yhteistyön lisäämistä. Vaikka ympäristöterveydenhuollon siirtyminen hyvinvointialueelle ei toteutuisikaan, nähdään yhteistyö tarpeellisena. Neuvottelujen tuloksena on päädytty siihen, että viran perustaisi Kouvolan kaupunki suurimpana valvonta-alueena ja Kotkan ja Haminan valvontayksiköt ostaisivat palvelua Kouvolaalta. Kouvolan osuuden viranhaltijan työajasta ja kustannuksista arvioidaan olevan noin puolet. Perustettavan viran täyttö toteutetaan vasta, kun kuntien välinen sopimus on hyväksytty.

Kuntalain 54 §:n mukaan kunnalle, kuntayhtymälle tai sen viranomaiselle laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, voidaan sopimuksella antaa virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Terveystodistuselaki (7 § 2 mom.), elintarvikelaki (32 § 2 mom.) ja eläinlääkintähuoltolaki (7 § 2

mom.) mahdollistavat kuntien ja kuntayhtymien välisen sopimuksen toimivallan siirrosta.

Viran palkkakulut sivukuluineen ovat n. 75 000 €, joten Kouvolan osuus kustannuksista on n. 37 500 €. Vuodesta 2022 alkaen Suomessa on otettu käyttöön lakisääteinen, veroluonteinen valvonnan perusmaksu sekä elintarvike- että terveydensuojelualan toimijoille. Kouvolan kaupungille perusmaksu tuo lisätuloja n. 135 000 € vuodessa. Hygieenikkoeläinlääkärin virkaan palkkamääräraha saataisiin tästä perusmaksun tuomasta lisätulosta.

Hygieenikkoeläinlääkärin viran tarkoituksena on eläinperäisiä elintarvikkeita valmistavien hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen sekä muiden erityisosaamista vaativien elintarvikehuoneistojen valvonta sekä virkaeläinlääkärille lainsäädännöllisesti kuuluvien elintarvike- ja alkutuotantovalvonnan tehtävien hoitaminen Kymenlaakson alueella.

Hygieenikkoeläinlääkärin viran kelpoisuusvaatimukset, pääasialliset tehtävät ja ensimmäinen sijoituspaikka on määritelty viran tehtävänkuvauksessa, joka on **liitteenä**.

Viran kelpoisuusvaatimuksena on Suomessa laillistetun eläinlääkärin tutkinto ja suoritettu hygieenikkokuulustelu. Virkaan sovelletaan lääkärin virka- ja työehtosopimusta (LS).

Hallintosäännön 36 §:n mukaan kaupunginvaltuusto päättää toimialajohtajien virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä virkanimikkeen muuttamisesta. Kaupunginhallitus päättää muiden virkojen osalta viran perustamisesta ja lakkauttamisesta.

Lisätietoja: ympäristöterveyspäällikkö Veera Varo, puh. 020 615 7914, veera.varo(at)kouvola.fi ja ympäristöjohtaja Hannu Friman, puh. 020 615 7900, hannu.friman(at)kouvola.fi ja henkilöstöjohtaja Päivi Karhu, puh. 020 615 4001, paivi.karhu(at)kouvola.fi

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää perustaa hygieenikkoeläinlääkärin viran 1.3.2023 alkaen perusteluosassa mainituin kelpoisuusvaatimuksin.

Viran toimialueena on koko Kymenlaakson alue.

Kouvolan kaupunki tekee sopimuksen viranomaistehtävien hoitamisesta Etelä-Kymenlaakson kuntien kanssa.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.
